

Oikeustapauskokoelma

Yhdistetyt asiat C-168/16 ja C-169/16

**Sandra Nogueira ym.
vastaan
Crewlink Ireland Ltd
ja**

**Miguel José Moreno Osacar
vastaan
Ryanair Designated Activity Company**

(cour du travail de Monsin esittämät ennakkoratkaisupyynnot)

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Tuomioistuimen toimivalta – Toimivalta työsopimusten alalla – Asetus (EY) N:o 44/2001 – 19 artiklan 2 alakohdan a alakohta – Käsite ”paikkakunta, missä työntekijä tavallisesti työskentelee” – Ilmailuala – Lentohenkilökunta – Asetus (ETY) N:o 3922/91 – Käsite ”kotiasema”

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (toinen jaosto) 14.9.2017

1. *Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Tuomioistuimen toimivalta ja tuomioiden täytäntöönpano siviili- ja kauppaoikeuden alalla – Asetus N:o 44/2001 – Mainitun asetuksen säännösten katsotaan vastaavan Brysselin yleissopimuksen määräyksiä – Mainittujen säännösten ja määräysten tulkinta unionin tuomioistuimen kyseistä yleissopimusta koskevan oikeuskäytännön mukaisesti – Toimivalta työsopimusten alalla – Sen paikkakunnan käsite, missä työntekijä tavallisesti työskentelee tai missä työntekijän palvelukseen ottanut toimipaikka sijaitsee – Itsenäinen tulkinta – Rooman yleissopimukseen sisältyvien vastaavien määräysten huomioon ottaminen – Sallittavuus*

(19.6.1980 tehdyn Rooman yleissopimuksen johdanto-osa; neuvoston asetuksen N:o 44/2001 19 artiklan 2 alakohta)

2. *Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Tuomioistuimen toimivalta ja tuomioiden täytäntöönpano siviili- ja kauppaoikeuden alalla – Asetus N:o 44/2001 – Toimivalta työsopimusten alalla – Sen paikkakunnan käsite, missä työntekijä tavallisesti työskentelee – Laaja tulkinta*

(Neuvoston asetuksen N:o 44/2001 19 artiklan 2 alakohdan a alakohta)

3. *Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Tuomioistuimen toimivalta ja tuomioiden täytäntöönpano siviili- ja kauppaoikeuden alalla – Asetus N:o 44/2001 – Toimivalta työsopimusten alalla – Sen paikkakunnan käsite, missä työntekijä tavallisesti työskentelee – Määrittäminen siinä tapauksessa, että työtä tehdään useissa jäsenvaltioissa – Työsuhteet kuljetusalalla – Mainitun paikkakunnan määrittämisperusteet*

(19.6.1980 tehdyn Rooman yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohta; neuvoston asetuksen N:o 44/2001 19 artiklan 2 alakohdan a alakohta)

4. *Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Tuomioistuimen toimivalta ja tuomioiden täytäntöönpano siviili- ja kauppaoikeuden alalla – Asetus N:o 44/2001 – Toimivalta työsopimusten alalla – Sen paikkakunnan käsite, missä työntekijä tavallisesti työskentelee – Lentoyhtiön tai lentoyhtiön käyttöön annetun lentohenkilökunnan jäsenen nostama kanne – Käsitettä ei voida rinnastaa asetuksen N:o 3922/91 liitteessä III tarkoitetun kotiaseman käsitteeseen – Kotiaseman käsite voi olla merkittävä seikka kyseisen paikkakunnan määrittämisessä*

(Neuvoston asetuksen N:o 3922 liite III ja neuvoston asetuksen N:o 44/2001 19 artiklan 2 alakohdan a alakohta)

5. *Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Tuomioistuimen toimivalta ja tuomioiden täytäntöönpano siviili- ja kauppaoikeuden alalla – Asetus N:o 44/2001 – Toimivalta työsopimusten alalla – Sen paikkakunnan käsite, missä työntekijä tavallisesti työskentelee – Lentoyhtiön tai lentoyhtiön käyttöön annetun lentohenkilökunnan jäsenen nostama kanne – Paikkakuntaa ei voida rinnastaa sen jäsenvaltion alueeseen, jonka kansallisuus kyseisen lentoyhtiön ilma-aluksilla on*

(7.12.1944 tehdyn Chicagon yleissopimuksen 17 artikla; neuvoston asetuksen N:o 44/2001 19 artiklan 2 alakohdan a alakohta)

1. Ks. tuomion teksti.

(ks. 45–48, 55 ja 56 kohta)

2. Ks. tuomion teksti.

(ks. 57 kohta)

3. Kun kyse on työsopimuksesta, joka on täytetty useiden sopimuspuolina olevien jäsenvaltioiden alueella ja kun työntekijällä ei ole ammatillisen toiminnan tosiasiallista keskusta, josta käsin hän täyttäisi olennaisen osan velvoitteistaan työnantajaansa kohtaan, unionin tuomioistuin on katsonut, että Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan sitä paikkakuntaa, jossa tai josta käsin työntekijä tosiasiallisesti täyttää olennaisen osan niistä velvoitteista, jotka hänellä on työnantajaansa kohtaan, jotta tarve määrittää se paikkakunta, johon riita läheisimmin liittyy, asian ratkaisemiseen parhaassa asemassa olevan tuomioistuimen osoittamiseksi tulisi otetuksi huomioon ja jotta voitaisiin varmistaa se, että työntekijää heikompana sopimusosapuolena suojellaan asianmukaisesti, ja välttää se, että toimivaltaisia tuomioistuimia olisi useita. Näin ollen samankaltaisissa olosuhteissa Bryssel I -asetuksen 19 artiklan 2 alakohdan a alakohdassa tarkoitetun käsitteen ”paikkakunta, missä työntekijä tavallisesti työskentelee” on tulkittava tarkoittavan paikkakuntaa, jossa tai josta käsin työntekijä tosiasiallisesti täyttää olennaisen osan niistä velvoitteista, jotka hänellä on työnantajaansa kohtaan.

Nyt käsiteltävässä asiassa pääasiat koskevat työntekijöitä, jotka työskentelevät lentoyhtiön lentohenkilökunnan jäseninä tai lentoyhtiön käyttöön annetun lentohenkilökunnan jäseninä. Näin ollen jäsenvaltion tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi mainitunlaiset riidat on saatettu, on silloin, kun se ei yksiselitteisesti voi määrittää ”paikkakuntaa, missä työntekijä tavallisesti työskentelee”, toimivaltansa tarkastamiseksi yksilöitävä paikkakunta, josta käsin kyseinen työntekijä pääasiallisesti täytti velvoitteen työnantajaansa nähden. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 95 kohdassa muistuttanut, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että määrittääkseen konkreettisesti kyseisen paikkakunnan kansallisen tuomioistuimen on tukeuduttava todisteiden kokonaisuuteen.

Kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 85 kohdassa, unionin tuomioistuin on kuljetusalan työsuhteiden erityispiirteiden osalta 15.3.2011 antamassaan tuomiossa Koelzsch (C-29/10, EU:C:2011:151, 49 kohta) ja 15.12.2011 antamassaan tuomiossa Voogsgeerd (C-384/10, EU:C:2011:842, 38–41 kohta) esittänyt useita seikkoja, jotka kansalliset tuomioistuimet voivat ottaa huomioon. Kansallisten tuomioistuinten on erityisesti selvitettävä, missä jäsenvaltiossa sijaitsee se paikkakunta, josta käsin työntekijä suorittaa kuljetustehtävänsä, johon hän palaa tehtäviensä jälkeen ja jossa hän saa ohjeita tehtäviään varten ja organisoii työnsä, sekä se paikkakunta, jossa työntekovälineet sijaitsevat. Tältä osin pääasian kaltaisissa olosuhteissa ja kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 102 kohdassa, on otettava huomioon myös paikkakunta, jossa lentokoneita, joilla työ tavallisesti suoritettiin, pidettiin pysäköityinä.

(ks. 58–61, 63 ja 64 kohta)

4. Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 19 artiklan 2 alakohdan a alakohdalla on tulkitettava niin, että siinä tapauksessa, että lentoyhtiön lentohenkilökunnan tai sen käyttöön annetun lentohenkilökunnan jäsen on nostanut kanteen, sen tuomioistuimen toimivallan määrittämiseksi, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, kyseisessä säännöksessä tarkoitettua käsitettä ”paikkakunta, missä työntekijä tavallisesti työskentelee” ei voida rinnastaa teknisten sääntöjen ja hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistamisesta siviili-ilmailun alalla 16.12.1991 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91, sellaisena kuin se on muutettuna 12.12.2006 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1899/2006, liitteessä III olevaan ”kotiaseman” käsitteeseen.

”Kotiaseman” käsite on kuitenkin merkittävä seikka määritettäessä ”paikkakuntaa, missä työntekijä tavallisesti työskentelee”. Mainittu käsite on nimittäin määritelty asetuksen N:o 3922/91 liitteessä III kohdassa OPS 1.1095 paikaksi, jossa lentohenkilökunta systemaattisesti aloittaa ja lopettaa työpäivänsä järjestäen siellä päivittäisen työnsä ja jonka läheisyydessä työntekijöiden on työsopimuksensa täyttämisen ajan asuttava ja oltava ilmakuljettajan käytettävissä. ”Kotiaseman” käyttämisestä ”paikkakuntana, josta käsin työntekijä tavallisesti työskentelee” voidaan poiketa ainoastaan siinä tapauksessa, että pääasioissa kyseessä olevan kaltaiset vaatimukset liittyvät kustakin yksittäistapauksesta ilmenevät tosiseikat huomioon ottaen läheisemmin toiseen paikkakuntaan kuin ”kotiasemaan” (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2002, Weber, C-37/00, EU:C:2002:122, 53 kohta ja analogisesti tuomio 12.9.2013, Schlecker, C-64/12, EU:C:2013:551, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

(ks. 70, 73 ja 77 kohta sekä tuomiolauselma)

5. Ks. tuomion teksti.

(ks. 75 ja 76 kohta)